

Veletřní listy

mezinárodní knižní veletrh a literární festival

Svět knihy Praha 22

International Book Fair and Literary Festival

Book World Prague

FAIR NEWS INSIDE

14. 5.
SOBOTA
SATURDAY
2016

Norská dětská literatura boří tabu

Knihy pro děti z pera norských autorů se v mnohém liší od těch, jaké známe, jaké u nás vydáváme a čteme. Najdou si cestu k malým českým čtenářům?

„Nepišu knihy primárně určené dětem, píšu pro všechny, co milují fantasy,“ řekla na úvod pátečního setkání spisovatelka **SIRI PETERSEN**, která sklízí úspěchy svými komiksy. Její slova krátce a výstižně nastínila to, o čem byla následující diskuse. A sice, že norští autoři berou dětského čtenáře jako dospělého a nebojí se před ním otevřít i témata, která jsou jinde tabuizována, jako je třeba smrt. „Píšu

pro všechny od malých až po 99 let, nedělám rozdíly,“ souhlasil další úspěšný norský autor literatury pro děti a mládež **JOSTEIN GAARDER**. Jeho knihy Sofiin svět nebo Divka s pomeranči se dočkaly mezinárodního úspěchu i přesto, že při prvním nástupu tématu se mnozí mohou leknout, že se pro dětského čtenáře nehodí. Jostein totiž probírá základní filosofické otázky a nevyhýbá se ani smrti. „Hr-

dinkou mé knihy je umírající dívka. Je sama v nemocničním pokoji, navštíví jí anděl a spolu mluví o všem možném, o životě i o nebi. Dostal jsem pak dopis od maminky, jejíž nemocná dcera knihu četla a umožnila jí smířit se se smrtí. Takové psaní má smysl, nebo ne?“ ptal se Jostein. „Knihy pro děti jsou kratší, princip je ale podobný, jako když píšete pro dospělé,“ přidal se k diskuzi i **JØRN LIER HORST**, bývalý policista a úspěšný autor detektivek, z jehož tvorby pro děti byla do češtiny přeložena kniha Záhada mloka. „Nesnažím se něco zjednodušovat, myslím, že děti jsou trpělivější a snáze přijímají příběh. Píšu i o ošklivých věcech, opravdu není téma, o němž bych se pro děti bála psát,“ dodala Siri Petersenová. „Dobrá kniha pro děti je dobrou knihou i pro dospělé. Všichni v sobě máme dítě, které je sice v dospělosti možná tak trochu ospalé, ale ono se probudí, jen na něj nesmíme zapomínat,“ uzavřel zajímavé setkání nad norskou dětskou knihou Jostein Gaarder.

JM

Sníh a vraždy aneb Pohled pod pokličku severské krimi

Sníh a vraždy – to jsou základní atributy severské krimi literatury, která v posledních letech dosáhla skutečně masové světové popularity.

V zásadě se na tom shodli účastníci páteční debaty – islandská spisovatelka **YRSA SIGURDARDÓTTIR**, norský autor **JØRN LIER HORST** a jeho finský kolega **ANTTI TUOMAINEN**. Ovšem ještě dalším společným rysem skandinávské krimi, která pomáhá žánru k širšímu literárnímu respektu, je společenská kritičnost. Té prošlapal cestu průkopník světové popularity Stieg Larson, ovšem jak se autoři shodli, severská detektivní literatura má své významné kořeny už v šedesátých letech minulého století. V rámci páteční debaty nechali autoři nahlédnout i do své tvůrčí kuchyně. „Já osobně začínám psát nikoliv ve wordu ale v excelové tabulce,“ přiznal Jørn Lier Horst, „mám jasno, kdo bude vrah, jak se bude příběh vyvíjet, ale pak příběh začne žít vlastním životem.“ Nutno přiznat, že autor je původním povoláním policejní vyšetřovatel, svůj první román začal psát na základě svého prvního případu, a tak není divu, že k systematické odborné práci přistupuje i ve své tvorbě. Dodává: „Tohle povolání mě naučilo nejen spoustu věcí o smrti ale i o životě a ty chci promítnat do svých knih.“ V poněkud komplikované situaci se ocitá islandská autorka Yrsa Sigurdardóttir.

Island je totiž jednou z nejbezpečnějších zemí vůbec. Zemí, s naprostou mizivou kriminalitou. „Dalo by se s nadsázkou říct, že moje romány učí čtenáře, jak by se u nás mohly páchat trestné činy. Pamatuji si dokonce jeden skutečný případ, kdy vyděrači dávali stvrzenku člověku, od kterého požadovali peníze. Takže píšu spíš o tom, co by se mohlo stát, než o tom, co je.“ Antti Tuomainen se oproti tomu dostal ke spisovatelské práci tak, že se v roce 1996 v Berlíně rozhodl, že prostě bude spisovatelem, pak načerpal inspiraci desetiletím bouřlivého mládí a jeho knížky teď patří k výrazným titulům severské krimi produkce stejně jako knihy jeho kolegů. ik

Cena Jiřího Theinera pro Markétu Goetz-Stankiewicz

Už po šesté byla letos udělena prestižní cena za mimořádný přínos k šíření a propagaci české literatury v zahraničí. O pátečním poledni jí převzala emeritní profesorka Univerzity Britské Kolumbie ve Vancouveru **Markéta Goetz-Stankiewicz**. Jako jedenadvacetiletá opustila po komunistickém puči v roce 1948 s rodiči Československo, aby se natrvalo usadila v Kanadě. Od počátku 70. let se hluboce zajímala o českou samizdatovou literaturu a divadlo, zároveň v překladech, kritických statích a odborných publikacích přibližovala zahraničním čtenářům dílo Ivana Klímy, Josefa Topola, Pavla Kohouta, Václava Havla a dalších. Nesmírně vitální a svým temperamentem okouzlující dáma při pátečním slavnostním aktu nejprve zavzpomínala nejen na své osobní setkání s Jiřím Theinerem v roce 1987 v Londýně, ale i na své dětství. Na osudy dívky z částečně židovské rodiny za protektorátu, odchod do emigrace, studium i objevení vášně pro český jazyk, divadlo a literaturu. Neformální laudatio pronesl Ivan Havel, který více než výmluvně vystihl přínos Markéty Goetz-Stankiewicz

české kultuře citací za hry Largo desolato svého bratra Václava. Jeho divadelní Markéta v ní totiž říká: „Vracím vám sílu, odvahu, sebevědomí, radost, chuť do života. Vzkřísím vaše ochablé srdce, vím, že jste schopen lásky, jinak byste nemohl napsat to, co jste napsal. Vráťm vás životu a tím i filosofii.“ IK

Obrození české detektivky

Dlouhá léta byla detektivka literárním žánrem, který nám v Čechách moc nešel. Ne, že by naše pokusy byly úplně naivní, ale ve stínu zahraničních vzorů naší produkci vždy něco chybělo. Zdá se ale, že se blýská na lepší časy a že se objevují počiny, které už zdaleka tolik nešustí papírem, tedy nezavánějí schematismem a neautentičností.

Tento obrat do značné míry podnítila Česká televize, která se velmi ambiciózně pustila právě do tohoto žánru a vytváří v něm poměrně velkou potávku po námětech. Proč tomu tak je, o tom s Pavlem Mandyssem diskutovali úspěšní současní autoři tohoto žánru **IVA PROCHÁZKOVÁ** a **MICHAL SÝKORA**.

Podle Ivy Procházkové je detektivka něco jako pohádka, ale určená dospělému publiku. Lze u ní identifikovat podobné znaky jako při psaní pro děti. A protože v jejím případě jí děti už odrostly, přirozeně se přešla právě k psaní detektivek. Michal Sýkora se k psaní detektivek dostal tak, že měl chuť si vystavět příběh v duchu anglické tradice, tedy postavený vyloženě na logice vyšetřování. V tom se

SEVERSKÁ LITERATURA PSANÁ ŽENAMI NENÍ ŽENSKOU LITERATUROU

V sobotu těsně po poledni patřil Literární sál čtveřici severských spisovatelek, které se přišly podělit o své myšlenky a názory s českými čtenáři. Nutno dodat, že sál byl zaplněn do posledního místa, takže Švédka **MAJGULL AXELSSONOVÁ** a **LOTTA LUNDBERGOVÁ**, Dánka **DORTHE NORSOVÁ** a Finka **ELINA HIRVONENOVÁ** si z pražského knižního světa musly odvést dojem skvělého přijetí od zdejšího literárního publika.

Úvodní otázka moderátora Martiny Severýna směřovala k nejdávnějším literárním inspiracím, k postavám, které bývaly jejich knižními idoly v raném dětství. V odpovědích byly jmenovány nejrůznější postavy, ale na jedné se všechny čtyři severské autorky shodly – Pipi Dlouhá punčocha. Majgull Axelssonová k tomu s úsměvem dodala: „Pípi dokázala tak neuvěřitelně lhát, že mě tím vlastně nasměrovala na dráhu spisovatelky.“ S tím souvisela otázka, v jaké životní fázi se autorky rozhodly pro spisovatelské povolání. Překvapivé bylo, že pro všechny to byl určitý cíl už od poměrně mladého věku, k jehož naplnění i záhy dosměřovaly.

Tři ze čtyř přítomných autorek prošly zároveň žurnalistickou praxí, takže se ve své tvorbě opírají o pečlivou faktografii a je jedno, zda se dotýkají historické tematiky, nebo píšou román posunutý do budoucnosti, který se snaží s odstupem nahlédnout na dnešek. Jen dánská autorka Dorte Norsová se přiznala, že jako původní povolání vystudovala dějiny umění, ale že jí to ve spisovatelské dráze nikdy k ničemu nebylo.

Mezi severskými autory dnes ženy představují většinu. Vlastně už odña-

ly mužům jejich letitou nadvládu v tomto povolání. Jak za nastalé situace přítomné spisovatelky vnímají, že jsou často prezentovány zejména jako písařky ženy? V odpovědích se všechny přítomné autorky shodly na tom, že jsou hrdé, že jsou ženy, ale rozhodně odmítají tvořit nějakou specifickou podmnožinu spisovatelů založenou na principu příslušnosti k určitému pohlaví. Takové označování totiž v sobě implicitně nese existenci mužského psaní na vyšší kvalitativní úrovni. A tak už to přece není. Kvalitní literatura je jen jedna. Jako by se nemělo hovořit o gay literatuře nebo židovské literatuře, nemělo by se hovořit ani o ženské literatuře ve smyslu literatury psané ženami. Ženy ztvárňují stejná témata jako muži, možná trochu odlišným pohledem, ale oba tyto přístupy by měly náležet k jedné univerzální literatuře. Na druhé straně si přítomné autorky shodně uvědomují, že připomínání ženského autorství má smysl v těch regionech a částech světa, kde ještě není samozřejmostí, aby žena byla aktivní a aby promlouvala k veřejnosti skrze svá díla. To ovšem zdaleka není případ Skandinávie.

Raš

Pavel Mandys, Iva Procházková a Michal Sýkora

anglická tradice liší od té americké, ve které se detektivka vytváří zejména na nějakém sociálně společenském pozadí, které determinuje jednání postav. Oba autoři se shodli na tom, že detektivka je určitá hra. Že není a nemůže být realistickým dokumentováním vyšetřování, ale je jeho literární zkratkou, která je často na hony vzdálená skutečnosti. Už Josef Škvorecký velmi výstižně definoval detektivku jako „spojení vraždy s legrací“. Jde jen o to, aby ona „legrace“ byla ani ne tak realistická, jako hlavně autentická. V detektivce lze mít i velmi nepravděpodobnou postavu, ale pokud ji budeme dobře exponovat, dáme ji do promyšlených souvislostí, může výborně fungovat jako přirozeně věrohodná postava, navíc nesoucí určité žánrové ozvláštnění.

Samozřejmě i drobnokresba prostředím a vztahů je v moderní detektivce nezbytná. Bez ní by příběh působil velmi nevěrohodně. Detektivka dneška se vlastně stává žánrovou variantou společenského románu. A to vysvětluje to, proč například televize věnuje tolik vysílacího času i výrobních prostředků právě žánru detektivky. Nahrávají tím dřívější žánr angažovaného příběhu ze současnosti, který se dnes už opravdu nenosí. Proto se těšíme z určitého obrození žánru detektivky a přijmeme skutečnost, že se ještě na nějaký čas zabýdlí v hlavních vysílacích časech na našich obrazovkách. A k tomu životně potřebuje dobrou knižní detektivku. Autoři, kteří ji umí napsat, nastává čas hojnosti.

Raš

Dmitry Glukhovskyy v Praze

Až po okraj zaplněný Velký sál přivítal v pátek v poledne jednu z hvězd moderní ruské literatury. Za zástupem svých čtenářů přijel na Svět knihy dystopický sci-fi spisovatel **DMITRY GLUKHOVSKYY**.

Představil zde závěr své trilogie o životě v moskevském podzemí po jaderné válce **Metro 2035**. První kniha této řady vyšla už v roce 2005 a nový přírůstek se od původních děl v mnohém liší. „Možná vás zklamou, ale nejsou tam žádní mutanti,“ se smíchem podotkl autor, „obzvláště od žen a dívek kvůli tomu slyším kritiku. Možná postrádají ten maskulinní faktor, který mutanti přinášeli. Zdá se, že všichni lidé zbožňují mutanty. Tedy kromě mě.“

Dmitry Glukhovskyy je představitel soudobé ruské sci-fi. Od tohoto žánru se však v posledních knize odklání. To mu někteří čtenáři mohou vyčítat. Sám spisovatel si však drží nadhled. „Pokud se snažíte změnit styl a žánr psaní, narazíte nutně na negativní reakce. Ale je nutné zkoušet nové věci a jiné postupy. Nemůžete se jen snažit uspokojovat čtenáře,“ zdůrazňuje Glukhovskyy. Své poslední dílo vůbec nepovažuje za sci-fi, ale spíše za karikaturu dnešní ruské společnosti. „Celý

příběh je paralela se světem okolo mě. Inspirací byly hlavně poslední dva roky a události v mé zemi. V Rusku se rozmáhají nostalgické nálady, příliš se zaměřujeme na sovětskou minulost, namísto tvoření lepší budoucnosti. A takoví jsou i obyvatelé Metra 2035 – uzavření v symbolu starého režimu. Jen někteří se snaží dostat na povrch, a ti zůstávají nepochopeni.“

Padla i otázka, zda se Glukhovskyy neobává možné cenzury svých děl. „Ne, vůbec ne. Moji přátelé sice byli skeptičtí, ale kniha vyšla v plném znění. Nikdo s ní nic neudělal. Čelil jsem sice kritice ze strany vládních médií, ale to mě netrápí,“ říká spisovatel. „Současné Rusko není diktatura, není založeno na ideologii. Každému jde dnes o peníze. Pokud mluvíte, nic se vám nestane. Jen nesmíte nikomu vlivnému sáhnout na jeho peníze.“ Gluk-

hovskyy je hlasitým kritikem současného ruského systému. Emigrovat ze země se však rozhodně nechystá. „Třikrát jsem žil v cizině, ale domov je domov. A Evropa navíc na život není tak zajímavá. V Rusku se pořád něco děje, situace je zde mnohem proměnlivější. Navíc v emigraci ztrácíte kontakt s lidmi a to nesmí spisovatel dopustit. Musíte být v epicentru života.“

Besedy se zúčastnil i **Rudolf Řezábek**, překladatel série Metro do českého jazyka. Ten zmínil další část proměny, kterou trilogie podstoupila. Ve třetím díle ztrácí Glukhovského jazyk část své spisovnosti a blíží se ruské lidové mluvě. „Je to pravda,“ potvrzuje autor, „život mě zkazil. Ruština je ale živý jazyk a tak k ní přistupuji. Navíc mám velmi rád ruštinu dvacátých a třicátých let, spisovatele I. Babela či A. Platonova. I to ovlivňuje jazyk, kterým píši.“

Na závěr programu proběhl křest nově vydávané audioknihy Metro 2035. Série o moskevském podzemní dráze a jejích obyvatelích se tak symbolicky vrátila na svůj začátek, ve kterém se jí mohou nechat okouzlit i čtenáři, kteří zatím žádnou knihu Dmitryje Glukhovského nečetli.

OŠ

Knihy poslouchané a oceněné

Vítězný titul – Mlýn na Mumie Petra Stančíka

Stále významnější pozici si v posledních letech vydobývají mezi milovníky literatury audioknihy. Je proto přirozené, že vyhlášení vítězů už tradiční ankety Audiokniha roku se v pátek odpoledne těšilo velkému zájmu odborné i laické veřejnosti. Pojďme shrnout, které tituly byly za loňský rok vyhodnoceny jako nejúspěšnější. Absolutním vítězem se stal **Mlýn na mumie Petra Stančíka** v podání Ivana Řezáče a **Zbyňka Maryšky** z vydavatelství Tytanium. Obdržel rovněž titul v kategorii Nejlepší audiokniha – četba. Za nejlepší zvuk byl oceněn titul **Dítě číslo 44** (Radioservis), za nejlepší obal **Mortdecai – Záhadný případ s knírem** (One Hot Book). Nejlepším interpretem se stal **Norbert Lichý** za četbu románu **Motýlek** (Radioservis), nejlepší interpretkou pak **Tatjana Medvecká** za **Himmlerovu kuchařku** (Radioservis). Nejlepší audioknihou pro děti se staly **Chytré pohádky Jiřího Žáčka** v podání **Oldřicha Kaisera** (Tytanium). Titul nejlepší dramatizované četby obdržel **Sběratel** v režii Michala Bureše (One Hot Book) a konečně nejlepší dramatizací se opět stalo **Dítě číslo 44** v režii Dimitrie Dudíka z produkce Radioservisu. Cenu posluchačů vybojoval titul **Sára. Kniha první** (Synergie Publishing SE).

IK

Rosteme s knihou na veletrhu

V rámci kampaně na podporu četby knih Rosteme s knihou byly v pátek předány ceny nejúspěšnějším začínajícím literátům i zvědavým čtenářům. Do literární soutěže **MĚSTO JAKO LITERÁRNÍ KULISA** se zapojilo více než 2 400 žáků a studentů. Vítězové jednotlivých kategorií obdrželi diplomy i zajímavé dárky. Projekt **SOUBOJ ČTENÁŘŮ**, který „zkouší“ žáky šestých tříd ze znalosti obsahu knih, zaujal na 80 škol po celé České republice. Finálový souboj proběhl na veletrhu živě a vítězem se stal kolektiv 6.B ZŠ Šumavská, Šumperk.

Slovinsko se představuje

Slovinská literatura se na veletrhu knihy představila prostřednictvím nakladatelství Goga, které zastupuje především současné autory. Spisovatelka **AGATA TOMAŽIČ** přivezla svou velmi úspěšnou prvotinu **Co nemůže říct kadeřníci**. Jakkoli zní název její knihy odlehčeně, témata, která v ní řeší, vůbec lehká nejsou. Kritici na ní oceňují právě neotřelý způsob líčení dramatických situací, jako je například domácí násilí. „Hodně při psaní využívám cyni-

smu a irone. Je to můj způsob vyjadřování,“ vysvětlila Agata. Z knihy pak přečetla několik úryvků. **SEBASTIJAN PREGELJ** je na rozdíl od Agaty Tomažič již zkušeným a velmi oblíbeným autorem, jehož knihy byly přeloženy i do několika jazyků. Na veletrhu představil svou knihu **Kronika zapominání**, v níž se s nadhledem zabývá posledními věcmi člověka. I on návštěvníkům veletrhu přečetl úryvek ze své knihy. JM

Jak se čte a vydává na Tchaj-wanu

Ředitelka Světa knihy **Dana Kalinová** besedovala v pátek dopoledne s tchajwanským nakladatelem a pořadatelem knižního veletrhu v Tchaj-peji **REXEM HOWEM**. Host seznámil přítomné se současnou situací knižního trhu a knižní produkce na dvacetimilionovém Tchaj-wanu. Z patnácti tisíc registrovaných nakladatelství je skutečně aktivně činná zhruba tisícovka. Situace se zásadně změnila po roce 1985, kdy bylo zrušeno stanné právo a uvolněna cenzura. Zlatá doba pro knižní produkci na Tchaj-wanu nastala v 90. letech, v současnosti se ale potýká se stejnými problémy jako u nás nebo kupříkladu ve Velké Británii. Ubývá malých knihkupectví, knihkupci a autoři musejí hledat ke čtenářům

nové užší a osobnější cesty. Pro nakladatele z Tchaj-wanu by byla pochopitelně přitažlivým trhem Čína se svou 1,3 miliardou obyvatel. Problémem ale zůstává přetrvávající cenzura a centralizace. V Číně je momentálně 585 nakladatelství, všechna státní, propojená do třiceti koncernů. Rex How začal představovat čtenářům na Tchaj-wanu i české autory jako Jaroslava Seiferta, Milana Kunderu, Michala Viewegha či Bohumila Hrabala. Hrabalových knih se mimochodem prodalo na pětaticet tisíc výtisků a nelze vyloučit, že návštěva na letošním Světě knihy může do budoucna otevřít cestu dalším českým autorům na vzdálený Tchaj-wan.

IK

Slovník roku 2016

Do 23. ročníku soutěže pořádané Jednotou tlumočnicků a překladatelů bylo přihlášeno 54 titulů. Odborná porota, složená ze zástupců profesních překladatelských a tlumočnických organizací z České a Slovenské republiky a dalších odborníků, zasedala 8. února 2016. Ceny byly slavnostně předány v Literárním sále v pátek 13. 5.

- Hlavní cenu SLOVNÍK ROKU 2016 získala: **WIKIPEDIE cs.wikipedia.org**
- Cena poroty za překladový slovník: **Bahbouh, Charif: ARABSKO-ČESKÝ SLOVNÍK** (Dar Ibn Rushd, Orientální nakladatelství, Brandýs n. L. 2015)
- Cena poroty za výkladový slovník: **Romana Straussová, Monika Knotková a Ivana Mátllová: OBRÁZKOVÝ SLOVNÍK SOCIÁLNÍCH SITUACÍ PRO DĚTI S PO-**

RUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA (APLA-Asociace pomáhající lidem s autismem, Praha 2015, Střední Čechy, o.s.)

- Cena poroty za biografický slovník: **Machala, Lubomír a kol.: PANORAMA ČESKÉ LITERATURY. 1. díl do roku 1989, 2. díl po roce 1989** (Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2015)
- Cena poroty za encyklopedii všeobecnou: **Jozef Genzor: JAZYKY SVĚTA** (LINGEA, Brno 2015)
- Cena poroty za encyklopedii přírodovědnou: **Moravec, Jiří a kol.: PLAZI-REPTILIA** (Academia, Praha 2015)
- Cena poroty za encyklopedii – umění a řemesla: **FOTOGRAFIE – VELKÉ OBRAZOVÉ DĚJINY** (Euromedia Group-Universum, Praha 2015)

Evropa na rozcestí

Nad některými otázkami, které si v knize **Evropa na rozcestí** položil filozof **STANISLAV KOMÁREK**, diskutoval s návštěvníky veletrhu sám autor, publicista **DANIEL KAISER** a politolog-politik **ALEXANDR VONDRA**.

„Je otázkou, zda-li se křesťanství může ještě vzpamatovat,“ řekl Stanislav Komárek na úvod diskuse, která se točila kolem současné přistěhovalecké krize a jejího vlivu na Evropu. „Nemůžeme se tady hermeticky ohraď, musíme se k tomu postavit.“ Publicista Daniel Kaiser, který diskusi moderoval, naopak předpovídá, že se Evropa k opevňování uchýlí, že jiná možnost, jak ubránit naši společnost není. Stanislav Komárek dále zmínil, že Evropa vymírá a společnost pro oživení populace nic nedělá. „Žijeme ve

společnosti, která rodičovství v podstatě penalizuje, místo aby ji podporovala,“ řekl. „Stále opakují studentům, že kariéra je sice důležitá, ale ještě důležitější je, aby měli děti. Já to skutečně cítím jako velký problém,“ přidal se k diskusi Alexandr Vondra. „Ono nás početně neubývá, ale do Evropy přichází mnoho „Neevropánů“, takže se populace razantně mění,“ dodal Stanislav Komárek. Vedle krize porodnosti, došlo v diskusi i na hodnocení situace na trhu práce, kdy se mladí lidé do dělnických profes pří-

liš nehrnou. „Vysokoškolské diplomy devalvují, každý dnes nějaký má a každý absolvent by rád někomu velel. Ale kdo bude opravovat boty, kdo bude zamatat chodníky? Včera u mě doma pracovali čtyři dělníci, a co myslíte, ani jeden z nich nebyl Čech. Až se vyčerpá Ukrajina, která u nás tyto profese zachraňuje, kdo tu bude pracovat?“ ptal se Alexandr Vondra. „Stále mluvíme o ohrožených evropských hodnotách, ale jaké to vlastně jsou? Nezaměnili jsme je za to mít se dobře a ještě lépe? Jistě je, že společnost, jak jsme ji dosud znali, se v budoucnu změní,“ dodal závěrem Stanislav Komárek.

JM

INZERCE

INTERLINGVA - jazyk budoucnosti
Motto: "Je dobré mít jeden jazyk se kterým se domluvíme, ale nemělo by to být na úkor jedinečnosti jiných jazyků" Umberto Eco - rok 2000
Interlingva je jazyk pro komunikaci založený na latině, románských jazycích a angličtině. Gramatika je pravidelná a velmi jednoduchá. Je srozumitelná již na první pohled třetině populace Země. Studiem interlingvy rozšiřujete i své znalosti dalších jazyků.
www.interlingua.com , www.interlingva.cz
email: info@interlingva.cz

INTERLINGUA - le lingua de futuro
Motto: "Il es ben haber un lingua con que nos pote comunicar, sed illo non deberea esser a costo del unitate del altere linguas" Umberto Eco - anno 2000
Interlingua es le lingua pro communication basate super latin, romane linguas e anglese. Grammatica es regulare e multo simple. Il es comprehensibile jam a prime vista pro tertio de homines de Terra. Per studio del interlingua vos augmenta voste sapientias de altere linguas.
www.interlingua.com , www.interlingva.cz
email: info@interlingva.cz

Anticena Skřípec udělena

Předávání překladatelských anticen Skřípec patří každoročně k velmi navštěvovaným akcím. I letos byly nejhorší překlady prezentovány za velkého zájmu diváků. Anticenu za rok 2015 udělila odborná porota Obce překladatelů, ve složení Jiří Hanuš, Milada Matějovicová a Jan Seidl, nakladatelství **Dobrovský s.r.o.** za „zavrženíhodný způsob vydávání klasické literatury v dávno zastaralých překladech v edici Omega“. **Edice Omega** je totiž založena na překladech z období první

republiky, kdy od úmrtí překladatele uplynulo více než 70 let. V takovém případě jsou autorská práva volná a překlad lze bezplatně využít. Tyto texty jsou však pro současného čtenáře mnohdy nesrozumitelné, protože čeština od doby prvního vydání těchto překladů, přece jen prošla velkým vývojem. Ale to ještě není všechno. Staré texty byly následně necitlivě upraveny, což do nich vneslo další chyby. Sečteno podtrženo, edice Omega je velké překladatelské faux-pas. JM

Breaking Taboos with Norwegian Children's Literature

Children's books authored by Norwegian writers differ in many respects from the books traditionally published and read here in the Czech Republic. Will they attract the attention of young domestic readers?

"I don't write books primarily for children. I write for everyone who is interested in fantasy," **SIRI PETTERSENOVÁ**, famous for her comic books, said at the beginning of the Friday programme. Her words were a fitting precursor to the ensuing debate, which emphasised the fact that Norwegian authors see their young readers as adults and often dare to enter into topics which might elsewhere be considered taboos, such as death. "I always write for everyone, from the small ones to 99 year-olds. I make no

distinction among them," agrees another successful Norwegian author of books for children and young people **JOSTEIN GAARDER**. His books such as *Sophie's World* or *The Orange Girl* have reached international acclaim, although their topics might at first sight seem inappropriate for young readers – Jostein focuses on some essential philosophical questions and also addresses the topic of death. "My book's protagonist is a dying girl. She is alone in her hospital room when she is visited by an angel and together

they discuss many things including life and heaven. Later I received a letter from a mother whose sick daughter had read the book and it helped her come to terms with death. It makes sense to write like this, don't you think?" Jostein asked. "Books for children may be shorter, but in essence it is the same as writing for adults," **JØRN LIER HORST** joined in the discussion – former policeman and successful crime writer, whose one book for children that has so far been translated into Czech is called *Záhada mloka* (*The Salamander Mystery*). "I never try to simplify things. I think children are more patient and better recipients of the story. I even write about nasty things – I really can't think of a topic which I would be afraid to write about for children," Siri Pettersenová added. "A good children's book is also a good book for adults. There is a child inside every one of us, and although it might be a bit sleepy by the time we reach adulthood, it will wake up, we just mustn't forget that it is there," Jostein Gaarder concluded the interesting discussion about Norwegian children's literature. JM

Snow and Murder or A Glimpse of Nordic Crime Writing

Snow and murders – such are the two key ingredients of Nordic crime literature, which has recently attracted mass worldwide following.

This much the participants in the Friday debate – Icelandic writer **YRSA SIGURÐARDÓTTIR**, Norwegian author **JØRN LIER HORST** and his Finnish colleague **ANTTI TUOMAINEN** – agreed on. But there is one other shared trait of Scandinavian crime writing which helps the genre achieve more literary respect – social criticism. The pioneer of its global popularity Stieg Larson blazed the trail in this respect, but the debating authors agreed that the roots of Nordic detective literature lie in the 1960s. During Friday's debate, the authors also shared some of their writing secrets. "When I start writing, it is not in Word but in an Excel table," Jørn Lier Horst confessed. "I know exactly who the murderer is, how the story will evolve, but from then on the story takes on a life of its own." No wonder the author originally worked as a police investigator and based his first novel on his very first case, which is why he employs the systematic approach even to his writing. He adds: "This profession has taught me a lot – not just about death but also about life and this I want to project into my books." The Icelandic author

Yrsa Sigurðardóttir finds herself in a slightly awkward position, as Iceland is one of the safest countries in the world with negligible crime rates. "With a slight exaggeration you could say that my novels teach the readers how to potentially commit crimes in our country. I even remember one real case in which blackmailers gave the person they were blackmailing a receipt for his money. Which means I write about what could be rather than about what is." Antti Tuomainen turned to writing in 1996 in Berlin, when he made a conscious decision to become a writer. He then drew his inspiration from a decade of his own restless youth and now counts among leading authors of the Nordic crime story production. ik

NORDIC LITERATURE BY WOMEN IS NOT WOMEN'S LITERATURE

On Friday shortly after noon the Literary Theatre hosted four Nordic female writers, who came to share their thoughts and opinions with Czech readers. The hall was filled to the last place and the Swedish writers **MAJGULL AXELSSON** and **LOTTA LUNDBERG**, Danish author **DORTHE NORS** and **ELINA HIRVONEN** from Finland received a very warm welcome from the Czech literary public.

The first question of the event's host Martin Severýn drew attention to the most ancient of literary inspirations – to characters which the writers admired in their early childhood. The answers included many different characters but one proved universal – Pipi Longstocking. Majgull Axelsson added with a smile: "Pipi's incredible lying skills have actually prompted me in the career of a writer." When asked at what stage of their lives they decided to become writers, all the authors answered that they were aiming for this objective since very early on.

Three out of the four authors also gained experience as journalists, which has taught them to respect facts in their work, regardless of whether this applies to history or to a plot from the future, which attempts to evaluate our present. Only the Danish author Dorthe Nors confessed that she studied history of art and that she could never make any use of it in her subsequent writing career.

Women represent a majority among Nordic authors nowadays, having stripped men of their age-

long dominance in the field. So how do female writers feel about being often presented as writing women? All the authors agreed in their answers that they are proud to be women but that they refuse to constitute a specific subset of writers based on their gender. Such approach implicitly puts male writing on a higher qualitative level, which is simply not the case. There is only one good literature. Just like we should not talk about gay literature or Jewish literature, we should also not talk about female literature in the sense of literature written by women. Women do, after all, address the same topics as men – perhaps from a different perspective, but, nonetheless, both these approaches should belong to a single universal literature. On the other hand, the authors acknowledged the point of emphasising female authorship in those regions and parts of the world, where it is still considered strange for women to be active and to speak out to the public through their work. But this in no way applies to Scandinavia.

RaŠ

Jiří Theiner Award for Markéta Goetz-Stankiewicz

This prestigious prize awarded for outstanding contribution to the promotion and dissemination of Czech literature abroad has entered the sixth year of its existence. On Friday noon it was awarded to the professor emeritus of the University of British Columbia in Vancouver **Markéta Goetz-Stankiewicz**. Aged twenty-one, she had left Czechoslovakia together with her parents following the communist coup in 1948 and settled in Canada. Since the early 1970s she took intense interest in Czech samizdat literature and theatre and through her translations, critical essays and scholarly publications she acquainted foreign readers with the works of Ivan Klíma, Josef Topol, Pavel Kohout, Václav Havel and others. During the ceremony on Friday the incredibly lively, ebullient and enchanting lady recalled not only her personal meeting with Jiří Theiner in 1987 in London, but also her childhood – the life of a girl from a partially Jewish family during the German protectorate, her departure into exile, her studies and emerging passion for the Czech language, theatre and literature. The informal laudation was presented

by Ivan Havel, whose quote from his brother Václav's play *Largo desolato* served as a highly eloquent description of Markéta Goetz-Stankiewicz's contribution to Czech culture. The character called Markéta in the play says: "I return to you your strength, courage, self-esteem, your happiness and joy of living. I will resurrect your feeble heart. I know you are capable of living because otherwise you could hardly have written what you wrote. I will return you to life and thereby also to philosophy." IK

Czech Detective Story Revival

For many years crime stories did not exactly thrive in the Czech lands. While our attempts at it were not outright naïve, there was always something missing when compared to the foreign literary production. Now, however, things seem to be improving and stories appear which eschew all schematism and artificiality.

This change has been significantly spurred by the Czech Television, which has launched ambitious projects in the field and generates demand for ideas. Pavel Mandys hosted a debate on the topic with the successful contemporary crime authors **IVA PROCHÁZKOVÁ** and **MICHAL SÝKORA**.

Iva Procházková holds detective stories to be fairy tales of a kind, only aimed at adult audiences. Some of its elements copy children's writing, and because her own children had grown, she naturally started writing detective stories. Michal Sýkora began writing crime stories because he wanted to build a story in the English tradition, based entirely on the logic of the investigation. This sets the English tradition apart from the American one, where detective stories are construct-

ed against the backdrop of some specific social environment, determining the actions of its characters.

Both authors agreed that detective stories are, in a way, a game. That they are not – and should not aim to be – realistic accounts of an investigation, but its literary shorthand, often far removed from reality. Josef Škvorecký eloquently defined detective stories as "connecting murder with entertainment". The important thing is that this "entertainment" should be authentic rather than realistic. Even a highly improbable character can fit nicely in a detective story, as long as it is well exposed and placed in well-thought out circumstances. Then it can work very well as a highly credible character, which brings a special taste to the genre.

Detailed description of environments and relationships is also essential in modern detective writing – without it the story would lose some of its authenticity. Detective writing gradually becomes a variation on the genre of social novels. This could explain why TV channels dedicate so much time and production means to the detective-story genre. These replace the "committed stories from the present" genre, which has grown outdated. So let us be happy that the detective story is experiencing something of a renaissance and let us accept the fact that for some time now it will occupy our TV screens in prime time. To do this, it needs good detective-story literature. Good detective authors have much to look forward to.

RaŠ

Dmitry Glukhovsky in Prague

The main hall was filled to the last seat on Friday noon, as it welcomed one of the stars of modern Russian literature. The dystopian science-fiction writer **DMITRY GLUKHOVSKY** came to greet the scores of his readers at Book World, where he introduced the concluding part of his trilogy about life in the Moscow underground following a nuclear conflict, called **Metro 2035**.

The first volume of the series was published in 2005 and this new addition in many ways differs from its predecessors. “This might disappoint you, but there are no mutants in the book,” the author revealed, laughing. “I hear a lot of criticism because of that especially from women and girls. Maybe they miss the masculine aspect which the mutants brought. It seems that everyone loves mutants. Everyone except me.”

Dmitry Glukhovsky represents contemporary Russian science fiction, but he seems to deviate from the genre in his last book. Some readers voice their dissatisfaction, but the writer feels no qualms. “If you want to change the style and genre of your writing, of course you will encounter negative reactions. But new things and approaches simply must be tried out. Merely trying to appease the readers would hardly suffice,” Glukhovsky emphasises. Rather than a work of

science fiction, he considers his latest book to be a caricature of contemporary Russian society. “The whole story is a parallel to the world around me. My main inspiration were the two last years and the events taking place in my country. Nostalgia is growing in Russia, we focus too much on the Soviet past instead of building a better future. The inhabitants of Metro 2035 are just like that – enclosed within a symbol of the old regime. Only some are trying to reach the surface and they remain misunderstood.”

Glukhovsky was also asked if he fears potential censorship of his works. “No, not at all. Although my friends were sceptical, the book was published exactly as written. Nobody did anything with it. I did have to face some criticism from the government media, but that doesn’t worry me,” the writer says. “Today’s Russia is not a dictatorship, it is not based on ideology. Nowadays everyone is interested in money. If you choose to talk, nothing will happen to you – unless you

touch the money of someone powerful.” Glukhovsky is an outspoken critic of the contemporary Russian system but he is far from considering emigration. “I have lived abroad three times, but home is home. What is more, Europe is not so interesting to live in. In Russia something is going on all the time, the situation shifts and changes much more. Also, in exile you lose touch with the people and no writer should permit that to happen. You must be in the epicentre of life.”

The debate was also attended by **Rudolf Řežábek**, Czech translator of the Metro series. He talked about another aspect of the change the trilogy has undergone. In the third instalment, Glukhovsky’s language loses some of its literariness and comes closer to the spoken language. “It’s true,” the author confirms, “life has corrupted me. But Russian is a living language and that’s how I approach it. I also very much admire the Russian language of the twenties and thirties, the writers I. Babel or A. Platonov. This also exerts some influence over the language I use in my books.”

The event was concluded by a launch of the new audio book Metro 2033. The series about the Moscow underground and its inhabitants has thus symbolically returned to the beginning, opening itself to new readers who have never read any book by Dmitry Glukhovsky before. OŠ

Taiwanese Reading and Publishing

On Friday morning Book World director **Dana Kalinová** held a discussion with the Taiwanese publisher and organiser of the Taipei book fair **REX HOW**. Her guest informed the audience about the current situation on the book market and in the book production in Taiwan, which has a population of twenty million. Of the fifteen thousand registered publishing houses only a bout a thousand is really active. The situation changed dramatically after 1985, when martial law was called off and censorship laws were relaxed. The golden age of book publishing in Taiwan began in the 1990s, while at present it struggles with similar problems which plague the Czech or, for example, the British book market. The number of small bookshops is decreasing and booksellers and authors have to look for narrower and more personal ways of addressing the readers. Quite naturally Taiwanese publishers would be happy to enter the Chinese market with its 1,3 billion strong population, but they face persistent censorship and centralisation. There are currently 585 publishing houses in China, all state-owned and connected in the form of 30 syndicates. Rex How also started introducing Taiwanese readers to some Czech authors, among others Jaroslav Seifert, Milan Kundera, Michal Viewegh or Bohumil Hrabal. By the way, thirty five thousand copies of Hrabal’s books have sold so far and this year’s Book World might just open the door to the far-away Taiwanese market to some other Czech authors. IK

Europe at a Crossroads

Philosopher **STANISLAV KOMÁREK**, author of the book **Europe at a Crossroads**, discussed some of the topics of his books with the journalist **DANIEL KAISER** and political scientist-politician **ALEXANDR VONDRA**.

“The question is if Christianity can still recover,” Stanislav Komárek said at the start of the debate focusing on the current refugee crisis and its impact on Europe. “We cannot just hermetically close ourselves in – we must face it.” Journalist Daniel Kaiser, who hosted the debate, predicts the contrary – that Europe will resort to fortification as it has no other chance to protect our society. Stanislav Komárek also mentioned that Europe is dying out and that the society is doing nothing to enliven its population. “We live in a society which almost penalises parenthood rather than supporting it,” he said. “I keep telling my students that career is important but that having kids is even more important. I really see this as a huge problem,” Alexandr Vondra joined in the discussion. “We are not thinning in numbers, but many “non-Europeans” come to Europe, which brings big changes

to the populace,” Stanislav Komárek added. Besides the natality crisis the discussion also turned to the situation on the job market and the fact that young people chose to stay away from manual professions. “University diplomas devalue, nowadays everyone has got one and wants to be in command. But who will be fixing shoes and sweeping pavements? Yesterday I had four men working in my apartment and what do you think? Not a single one of them was Czech. When Ukraine, which saves these professions here, becomes exhausted, who will work here?” Alexandr Vondra asked. “We keep talking about European values being under threat, but what are these values? Have we not exchanged them for doing well and even better? One thing is clear – that the society as we know it will change in the future,” Stanislav Komárek concluded. JM

Audio Books Awarded

In recent years audio books have steadily been gaining ground among literary aficionados. It is, therefore, only natural, that the awards ceremony of the traditional Audiobook of the Year competition attracted large audience from both professional and general public on Friday afternoon. Here is a summary of last year’s most successful titles. Recording of the **Mlýn na mumie** (The Mummy Mill) by **Petr Stančík** read by **Ivan Řežáč** and **Zbyněk Maryška** from Tympanum publishers was selected as the abso-

lute winner. It also received the title in the category Best Audio Book – Reading. The best sound can be heard in **Dítě číslo 44** /Child No. 44/ (Radioservis), while **Mortdecai – Záhadný případ s knírem** /Mortdecai: The Strange Moustache Case/ (One Hot Book) had the most appealing cover. The best reader was **Norbert Lichý** in his rendition of the novel **Motýlek** /Papillon/ (Radiservis), the best female voice belonged to **Tatjana Medvecká** in **Himmlerova kuchařka** /Himmler’s Cook Book/ (Radioservis).

Chytré pohádky Jiřího Žáčka /Jiří Žáček’s Wise Fairytales/ read by **Oldřich Kaiser** (Tympanum) became the best children’s audio book. **Sběratel** /The Collector/ directed by Michal Bureš (One Hot Book) was lauded as the best dramatised reading and the best dramatisation was once again **Dítě číslo 44** /Child No. 44/ directed by Dimitrij Dudík and produced by Radioservis. The listeners’ award went to **Sára. Kniha první** /Sarah: Book One/ (Synergie Publishing SE).

IK

Growing With Books at the Book Fair

Prizes were awarded to emerging writers and enthusiastic readers on Friday as part of the Growing With Books campaigns in support of reading. The literary competition entitled **THE CITY AS A LITERARY BACKDROP** was joined by over 2 400 primary and secondary school students. The winners of the individual categories received diplomas and interesting presents. Project entitled **THE DUEL OF READERS**, which “tests” sixth form students on the content of books has attracted the attention of 80 schools nationwide. The final round of the competition took place live at the book fair and was won by students from 6.B of the Šumavská primary school in Šumperk.

Slovenia Presents Itself

Slovenia’s literature is represented at the book fair by the Goga publishing house, which focuses chiefly on contemporary authors. Writer **AGATA TOMAŽIČ** has introduced her highly successful literary debut **Co nemůžeš říct kaderníci** (The Things You Can’t Tell Your Hairdresser). However amusing the title may seem, the topics addressed in the book could hardly be more serious and critics emphasise the author’s original approach to describing dramatic situations such as domestic violence. “When I write I often employ

cynicism and irony. It is my way of expressing myself,” Agata explained. She then proceeded to read several excerpts from her book. Unlike Agata Tomažič, **SEBASTIJAN PREGELJ** is a seasoned and popular author, whose books have already been translated into several languages. At the book fair he introduced his book **Kronika zapomínání** (The Forgetting Chronicles) in which he adopts a light-hearted approach to the last things of man. Sebastijan also treated visitors to the reading of an excerpt from his book. JM

Srdečně Vás zveme na setkání s tvůrci, herci a moderátory, které znáte z televizní obrazovky

Edice České televize slaví 10. výročí

Čtvrtek 12. května

12:00 stánek **P 409 Slavnostní otevření stánku České televize**

12:15 stánek **P 409 Z 13. do 14. komnaty. Další rány osudu**
autogramiáda s účastí osobností z tv cyklu

16:00 stánek **P 409 Hyde Park Civilizace**
autogramiáda Daniela Stacha a Gabriely Cihlářové

Pátek 13. května

10:30 stánek **P 409 Celé Česko čte dětem – 10. výročí**

11:00 stánek **P 409 Šotek a atlas zvířat**
kreativní dílna s Pavlem Koutským, soutěž o ceny

13:00 **Vaříme s knihou – Foyer Vaříme podle Herbáře 3**
ochutnávka z kuchařského bestselleru Kateřiny Winterové a Lindy Rybové

14:30 stánek **P 409 Příběh templářů 3** | autogramiáda Bohumila Vurma a Zuzany Foffové s účastí majitele zámku Zbiroh

16:00 stánek **P 409 Já, Mattoni. Legenda o prodáváči vody**
autogramiáda Petra Zikmunda s účastí herců ze seriálu

Sobota 14. května

11:00 stánek **P 409 Wifina 2** | autogramiáda Petry Braunové a Tomáše Hofavy a wifináků Kuby, Verčí, Matěje, Kariny a Terky

12:00 **sál Rosteme s knihou Neuvěřitelné skutečnosti** | beseda s Arnoštem Vašíčkem

13:00 stánek **P 409 Neuvěřitelné skutečnosti**
autogramiáda Arnošta Vašíčka

13:30 stánek **P 409 Tajemství srdce** | scénické čtení a autogramiáda Šárky Váchové

15:00 stánek **P 409 České století – Češi 1977: Jak z rock’n’rollu vznikla Charta 77**
autogramiáda Pavla Kosatíka a Jiřího Husáka

16:00 stánek **P 409 České století – Češi 1968: Jak Dubček v Moskvě kapituloval**
autogramiáda Pavla Kosatíka a Karla Jerieho

Neděle 15. května

11:00 **sál Rosteme s knihou Berta a Ufo – Neobyčejné přátelství**
čtenářský maraton a soutěž o knihy

12:00 stánek **P 409 Berta a Ufo – Neobyčejné přátelství** | autogramiáda Miroslava Adamce a Jitky Petrové